

RECALL DE PREMSA

**Presentació de la traducció al català de la sisena edició
de l'obra *Bioquímica***

17 de gener del 2008

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

Ciència i tecnologia | Traducció

“És el llibre que m’ha agradat més de llegir. De sempre. Primer com a estudiant, després com a professor, i ara com a coordinador de la traducció. Me’n sent molt a prop.” Juli Peretó és professor de bioquímica i biologia molecular de la Universitat de València i quan parla de “l’Stryer” i en va passant les pàgines amb cura, i en destaca algun detall, alguna meravella, alguna fotografia especialment reeixida (“Una arquea i el seu ambient”, mostra per exemple, al capítol 12 –“Lípids i membranes cel·lulars”–, una imatge presa a la boca d’un volcà que sembla fer babarotes a l’espectador, gràcies a les arquees que hi “formen una mena de tapís taronja envoltat per dipòsits grocs de sofre” entre l’ocre de la lava solidificada i el cel blau clapat de vapors), gairebé diríeu que s’emociona. O sense el gairebé. S’entén: ha crescut amb aquest llibre. Des de la primera edició en castellà (traduïda per qui fou professor de la Universitat de Barcelona, Manuel Rosell), acuradament subratllada de quan estudiava a la facultat –i en la qual redescobreix ara anotacions del seu pare: l’emoció es multiplica–, fins a aquest magnífic tom en negre i plata, han passat dècades. L’Stryer n’ha estat intens testimoni. I ha evolucionat amb elles.

La presentació en català de la *Biochemistry* de Lubert Stryer –i Jeremy M. Berg i John L. Tymoczko, d’un temps ençà: les noves incorporacions garanteixen continuïtat per a les edicions que han de venir– ha estat tot un esdeveniment. Pel pes d’aquest text, considerat a tot el món com el llibre de bioquímica per excel·lència (i la bioquímica és, en definició streyneriana –primer paràgraf, primera línia–, “l’estudi de la química dels processos biològics”). I perquè la seva incorporació al corpus científic que ja podem trobar en català dona prestigi a la llengua. I perquè la traducció s’ha fet –i no pas per casualitat– des de València.

Marcant estil. Als anys 70 del segle XX, els llibres de text eren gruixuts, espessos, amb poques il·lustracions i encara menys amenitat. Per això es pot dir que el professor de Yale Lubert Stryer va revolucionar el panorama

La bioquímica de Stryer ja parla en català

Sota el paraigua del Projecte Scriptorium del IEC, i amb una traducció feta des de València, acaba de veure la llum la versió en català del que s’ha considerat ‘la Bíblia de la bioquímica’: l’Stryer ja es pot trobar a biblioteques i llibreries en una acuradíssima edició.

editorial científic quan, el 1975, va publicar, als EUA, *Biochemistry*. Perquè amb les imatges i les figures en color sabia acostar la matèria als lectors, i perquè va trobar una manera didàctica i rigorosa de transmetre els continguts sense arideses innecessàries. Amb les idees que ja s’expressen a l’enunciat de cada apartat (“La unitat bioquímica és subjacent a la diversitat biològica”

anuncia, per exemple, el primer punt del capítol 1); amb les figures explicatives; el resum final; l’apèndix que complementa el tema; la relació de “termes clau” (la terminologia nova que s’ha introduït al capítol, i la pàgina on s’anomena); les “lectures recomanades”, ordenades temàticament; i els problemes que l’estudiant ha de poder resoldre després de la compren-

Què és el Projecte Scriptorium?

És un grup de treball en el qual es coordinen tres entitats de diverses branques del coneixement (les fundacions Alsina i Bofill, Congrés de Cultura Catalana i Joaquim Torrens Ibern), juntament amb el IEC, per tal de fer de llibres de text universitaris en català estudiants i professors i estudiosos en general. El Projecte Scriptorium (<http://scriptorium.iecat.net>) supera així tant la dificultat d’unes traduccions que requereixen un esforç conjunt científic-lingüístic com “la poca rendibilitat que la indústria editorial veu en la publicació de llibres d’aquest tipus, ateses la seva reduïda difusió i la constant i necessària renovació de les obres”. Qualitat i rigor es posen així al servei de la llengua i de la ciència.

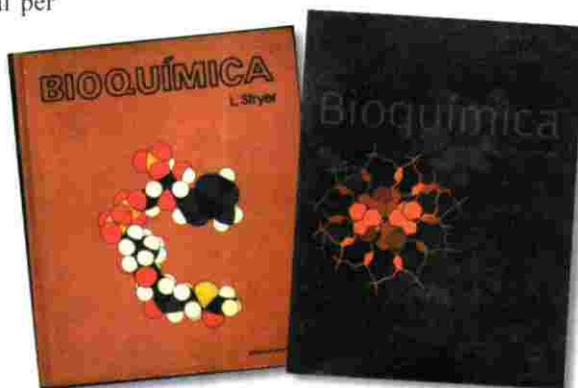
sió del capítol, l'estructura d'aquest llibre ha acabat esdevenint, amb el temps i, sobretot, per la solvència i la utilitat contrastades, tot un clàssic.

Per tal que un manual universitari mantingui la vigència durant més de trenta anys, però, ha d'afegir a tot això el plus d'actualització que qualsevol publicació científica necessita. I l'Stryer, òbviament, ho ha fet. D'una banda, compta actualment amb una web (<http://bcs.whfreeman.com/biochem6>) on hi ha material per a estudiants i professors, amb tests i glossaris i la possibilitat de veure les figures del llibre en animacions tridimensionals (a la versió en paper són marcades amb una icona que remet als recursos disponibles a internet; com que a la traducció s'ha mantingut estructura i paginació originals, les referències hi són ben senzilles de trobar). I d'una altra banda, és clar, les successives edicions, tot conservant el característic ADN que singularitza el llibre, han anat incorporant els nous avenços d'un camp en constant desenvolupament. En el moment en

què començava la traducció de la cinquena edició de *Biochemistry*, per exemple, es va tenir notícia que ja s'havia posat en dansa la sisena: la versió en català havia de ser la més actualitzada possible, per la qual cosa, després dels acords editorials corresponents, l'equip de treball coordinat per Juli Peretó va anar tenint accés a les galerades de la novíssima edició a mesura que veien la llum, i per això la *Biochemistry* de l'editorial W. H.

Freeman i la *Bioquímica* en català de la Reverté han pogut sortir amb tan poca diferència de temps.

Però encara n'hi ha més. La vocació capdavantera d'aquest manual es palesa també en el fet d'haver introduït, ja des de la cinquena edició, la perspectiva evolutiva en l'explicació i en l'estudi de la bioquímica: una petita icona que recorda un arbre filogenètic representa ben gràficament, al costat de les explicacions, aquest nou punt de vista que introdueix la idea d'evolució a escala molecular, i completa —o permet, fins i tot— la comprensió de les coses ("en biologia —recorda Peretó— les coses són com són per raons, diguem-ne, històriques, perquè hi ha una història al darrere i no perquè cap llei física diga que han de ser d'una manera i no d'una altra: les solucions poden ser diverses i s'adopten per un seguit de passes evolutives. Per tant, la comprensió última del fenomen ha de ser necessàriament evolutiva").

A dalt, dues portades: la primera edició castellana i la recentíssima en català. D'esquerra a dreta, l'equip de traducció gairebé complet: Coral Barrachina, Josep Vicent Forment, Eavan Dorcey, Anna Sauri, Marcel·li del Olmo, Alma Bracho, Ismael Mingarro, Mercè Pamblanco i Juli Peretó.

Llengua de ciència. "La disponibilitat de llibres de text universitari en català és una fita necessària per a la normalització de la nostra llengua." Nítidament expressa el Projecte Scriptorium, nascut a l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i de la tenacitat del prestigiós catedràtic de microbiologia de la Universitat de Barcelona i secretari científic del IEC, Ricard Guerrero, el perquè de la seva existència, la finalitat. Scriptorium ja ha fet possible traduccions com ara la *Física* de P. A. Tipler, el *Calculus* de M. Spivak o la *Introducció a la microbiologia* de J. L. Ingraham i C. A. Ingraham. "Gairebé cada disciplina científica disposa d'algun llibre bàsic que és internacional. Solen ser textos de reconeguts especialistes que han tractat amb rigor i un excel·lent domini de la matèria els aspectes necessaris per a la comprensió bàsica dels temes", expliquen des de Scriptorium. L'Stryer no hi podia faltar.

L'encàrrec de traduir-lo va ser rebut a València amb entusiasme. Juli Peretó va organitzar un equip de científics de la Universitat de València (químics, bioquímics i biòlegs) amb un

De les Normes de Castelló a l'Stryer en català

L'opinió de **Juli Peretó**

De vegades es critica la traducció al català de manuals universitaris perquè se suposa que els estudiants han de saber anglès. És clar, i no pot ser de cap més manera, que els estudiants universitaris han de fer servir l'anglès amb soltesa i solvència. Ara bé, la realitat és que, a l'hora d'estudiar, el recurs més fàcil i còmode continua essent les traduccions castellanques dels principals llibres de text. Aleshores, per què no s'ofereix als nostres estudiants la possibilitat de l'estudi en la llengua pròpia?

En el cas de la bioquímica hi ha justificacions addicionals. Un bon manual és de gran utilitat per als estudiants de ciències de la vida i de la salut. Tanmateix, no podem oblidar la funció social d'un text d'aquesta mena, com a material d'actualització científica per a professionals de la medicina, la farmàcia, la infermeria o la veterinària o, simplement, per a obrir una finestra als espectaculars avenços de la bioquímica i la biologia molecular als encuriosits per les qüestions de ciència, incloent-hi els comunicadors científics. És clar que és un text especialitzat, però no inaccessible.

Les editorials que tradueixen a l'espanyol manuals universitaris, per definició minoritaris, troben inviable el

negoci de publicar llibres molt costosos en una llengua demogràficament menor, com ho és el català. D'ací ve que iniciatives com el Projecte Scriptorium siguin tan oportunes, pel servei social que acompleixen. Tampoc no hem d'oblidar que aquests projectes es poden desenvolupar perquè en llengua catalana hi ha una excel·lent recerca terminològica. Hem tingut dos puntals essencials: l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístic del IEC (dirigida per Josep Maria Mestres) i el Termcat, de llarg historial en la fixació dels neologismes científics en català. Sense aquests assessoraments i l'existència d'obres cabdals, com el *Diccionari Enciclopèdic de Medicina* (d'Enciclopèdia Catalana), no s'hauria pogut enllestir la traducció d'un llibre com l'Stryer.

I una consideració de València estant. Des que es decidí de traduir l'Stryer, fa uns sis anys, el professor Ricard Guerrero, animador incansable de Scriptorium, em va proposar de fer el treball a València, amb traductors valencians i emprant, per dir-ho a la manera d'Enric Valor, el *nostre català*. Malgrat l'envergadura de la tasca, vaig acceptar gustós el repte amb el convenciment que aquella decisió contenia un missatge polític extraordinari. Ara la versió catalana

canònica de la *Bioquímica* de Stryer és valenciana, amb tota normalitat.

Fa unes quantes setmanes que es va celebrar el 75è aniversari de les Normes de Castelló. Els que les feren possibles tenien visió de futur, estimaven la llengua i sabien que si no es treballava per la unitat lingüística, el valencià s'extingiria ràpidament. Tots hem d'agrair l'esforç d'aquells –escriptors, lectors, gramàtics, mestres i un llarg etcètera– que comprengueren que les Normes convertien un dialecte caòtic en part integrant d'una llengua de cultura moderna capaç de totes les expressions, des de la intimitat poètica fins al tecnicisme científic. I això sense comptar que aquesta llengua encara havia de suportar molts anys de persecució.

Els valencians que hi hem participat considerem la nostra traducció de la *Bioquímica* de Stryer al català –matissadament valencià, com els agrada dir a Joan F. Mira o Vicent Alonso de les seues respectives versions de la *Divina Comèdia* i dels *Assaigs* de Montaigne– com un homenatge a la visió i a la generositat d'aquells valencians aplegats a Castelló el 1932 i, sobretot, com una demostració tangible de l'eficàcia de les Normes que pactaren.

Juli Peretó,

Universitat de València i IEC.

Signen també l'article: Coral Barrachina, Alma Bracho, Marcel·lí del Olmo, Eavan Dorsey, Josep Vicent Forment, Ismael Mingarro, Helena Mira, Mercè Pamblanco i Anna Saurí.

coneixement lingüístic adequat i van escometre una tasca que defineixen de "llarga, però no difícil": la llengua catalana, recorden, compta amb un important bagatge en el camp de la ciència i de la tècnica. El camí fet fins ara els ha facilitat molt la tasca (el nivell de la llengua catalana pel que fa a desenvolupament terminològic és dels millors, anglès a banda: "Hi ha estructures, hi ha professionals, hi ha recerca i interès perquè la llengua done resposta a totes les demandes", apunta Juli Peretó). La comunicació

constant amb els correctors del IEC i el Termcat ha permès de salvar els possibles esculls terminològics. El resultat de cada traducció es retornava al responsable, ja revisada pel corrector lingüístic i sobre la maqueta. Se'l tornava a mirar el traductor; el curador, Peretó; la col·laboradora en la cura, Mercè Pamblanco; i Laia Campamà, del Servei de Correcció Lingüística del IEC. El producte valia l'esforç.

La transcendència d'aquestes més de mil pàgines de bioquímica és òbvia: en el camp científic (ara els estudiants

catalanoparlants tindran la mateixa oportunitat que ja tenen tots els qui poden gaudir de les traduccions de l'Stryer en japonès, coreà, xinès, polonès, espanyol, croat, italià, francès, alemany o portuguès), però també des d'una perspectiva encara més àmplia: és un fet cultural de transcendència per a tots els parlants. Fins i tot per als que, probablement, mai no tindran a les mans una obra tan bella com aquest Stryer en català.

Núria Cadenes

la crònica | TONI SALA

Xavier Duran

El director del veterà programa de medi ambient de TV3 ha publicat tres llibres més

En molt poc temps, Xavier Duran ha publicat tres volums més. Duran és autor de vint-i-quatre llibres i d'un munt d'articles, però la seva feina de divulgació científica sobretot és coneguda pel programa que dirigeix, *El medi ambient*, un dels espais més antics de TV3: setze anys de programa diari dedicat a la ciència.

«Parlem succintament dels llibres que acabes de treure. *Les històries que les paraules amaguen* explica l'origen d'una seixantena de paraules. Què té l'etimologia que fascini tant els catalans?» «No ho sé. Arreu em trobo gent molt diversa interessada en l'etimologia... Potser perquè, des de la Renaixença, mantenir, treballar la llengua, estudiar-la, ens ha importat.»

«*L'artista en el laboratori (pinzellades sobre art i ciència)* és un estudi sobre el pes de la ciència en l'evolució de les arts plàstiques. Poses l'exemple d'artistes que han pensat que la ciència esvaïa la màgia de la realitat, potser perquè pensaven que l'art té un fons màgic...» «El coneixement ajuda a comprendre. És igual que el comentari d'una obra artística: no li treu màgia, només te l'explica.» «Constantment, l'art ha fet servir la ciència per atansar-se més a la realitat. En el fons, art i ciència busquen el mateix?» «El científic vol explicar, però l'artista també interpreta. Tots dos són creadors, però el científic ha de fer prediccions i models que vagin d'acord amb la realitat. A l'artista se li pot dir que una obra és absurda, però no hi ha un sistema de contrastació exacta com té la ciència. Si un quadre expressa o no una idea de l'artista és molt difícil de saber. En ciència, els avenços poden anul·lar teories anteriors. Einstein qüestiona Newton, però Picasso no anul·la Rembrandt.» «És més corrent que l'art aprofiti la ciència que no a la inversa?» «Galileu havia estudiat pintura, potser va ser important. Però l'artista també ajuda el científic a reflexionar.»

«*Franquisme via satèl·lit (Sputnik, Apollo i guerra freda a la premsa de Barcelona)* és una anàlisi del tractament que la premsa va donar a l'*Sputnik* i a l'arribada de l'home a la Lluna.» «L'*Sputnik* el

L'especialista en temes mediambientals, Xavier Duran.

fan els soviètics, l'arribada a la Lluna és dels americans. Un és per sorpresa, l'altre és un fet esperat. Un és quan hi ha censura prèvia, amb una llei de premsa dictada en temps de guerra; l'altre ja és una altra llei i situació. Hi ha fets curiosos. Per exemple, que se censuri al mateix Franco. Va fer un discurs dient que l'*Sputnik* s'havia pogut llançar perquè Rússia era un estat fort...»

«Com la tenim, la divulgació científica, al nostre país?» «S'ha deixat bastant de banda des del món intel·lectual. De ciència, n'hi ha: el que falta és divulgació. Tenim investigadors de primer ordre, però publiquen en anglès, naturalment. Després poden fer coses en català, però fins i

tot el *Contribution to science* de l'IEC és en anglès. La ciència costa de vendre, en català o en castellà.» «Suposa cap problema, el català, en si mateix, com a llengua científica?» «No. Tot està molt ben adaptat, tenim el Termcat... La meua impressió és bona. Fa quinze dies, es va presentar un clàssic de la literatura sobre bioquímica, *Stryer*, un llibre de referència del qual ha sortit la sisena edició. L'IEC n'ha fet la traducció catalana gairebé al mateix temps que es feia la castellana. S'han trobat amb termes molt específics, que no s'havien traduït mai al català, i s'ha fet una feina de consulta i adaptació ben natural.»

CIENCIA

Un equipo valenciano traduce por primera vez al idioma propio un manual básico de Medicina

Peretó, a la izquierda, con el resto del equipo de la Universitat. / j. aleixandre

Alfons Garcia, Valencia

Seguro que el nombre de Stryer a muchos les suena a chino, pero a aquellos que estudian o han estudiado durante los últimos treinta años alguna de las ramas de Ciencias de la Vida (Medicina, Veterinaria, Farmacia) les resultará familiar.

Incluso puede que a alguno le traiga recuerdos de noches sin dormir. El Stryer -así se le identifica, sin más detalles, en la jerga universitaria- es el manual de referencia de Bioquímica desde que en 1975 se publicó su primera edición y, al año siguiente, su versión española. Ya va por la sexta y ahora es noticia porque ayer se presentó en Barcelona su primera traducción a la lengua propia. Lo significativo del caso es que la edición ha sido realizada por un equipo netamente valenciano (dos coordinadores y ocho traductores) que ha utilizado además la modalidad lingüística valenciana.

Se nota, por tanto, que es una obra valenciana en las desinencias verbales, los posesivos y algunas pocas palabras. Por ejemplo, se habla de "dacsá" y no de "blat de moro" cuando se menciona el maíz. Son pocos los vocablos diferentes, no obstante, porque en la terminología científica -moderna- hay identidad total entre las modalidades del idioma.

El principal responsable de esta versión valenciana de la Bioquímica de Lubert Stryer (el autor norteamericano firma esta sexta edición con Jeremy M. Berg y John L. Tymoczko) es el profesor de la Universitat de València Juli Peretó, quien recibió el encargo del Institut d'Estudis Catalans (IEC) en 2004. Ha contado con la colaboración de Mercè Pamblanco y un grupo de ocho traductores: Coral Barrachina, Alma Bracho, Eavan Dorsey, Josep Vicent Forment, Ismael Mingarro, Helena Mira, Marcel·lí del Olmo y Anna Saurí. Todos ellos son profesores o licenciados de la Universitat de València.

"El éxito de las Normas de Castelló"

Peretó, que estuvo ayer en la presentación de la obra en la sede del IEC, sostiene que el manual es tan valenciano que podría ser aceptado por la Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL). En su opinión, sirve también implícitamente para demostrar que "la unidad de la lengua es una realidad" y que "se pueden realizar obras canónicas desde el País Valenciano". Es asimismo "una demostración del éxito de las Normas de Castelló", porque "hoy tenemos una lengua común y podemos hacer cosas impensables hace 75 años".

El profesor oyó hablar por primera vez de la iniciativa al poco de entrar en el IEC, allá por el año 2000, cuando la institución intentaba poner en marcha una segunda fase del Projecte Scriptorium, destinado a la traducción al catalán de manuales básicos universitarios. El encargo tardó unos años en concretarse por la necesidad de encontrar apoyo institucional. Entonces, Peretó planteó llevarlo adelante con un equipo de su confianza y, por tanto, con las variantes lingüísticas valencianas. "Les pareció natural y obvio, y se aceptó sin discusión", explica.

Peretó, que conserva la primera edición del Stryer con la que él estudió y que incluso su padre, profesor de instituto, utilizaba, justifica el éxito del manual porque "está pensado para transmitir conceptos fundamentales de manera muy didáctica".

LLENGUA CATALANA
**Els estudiants de
Ciències de la vida
i la salut tenen un
manual de referència**

Aen/DdeG, Barcelona.
L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) presenta avui la traducció al català de la sisena edició nord-americana de l'obra *Bioquímica*, de L. Stryer, J. M. Berg i J. L. Tymoczko. La publicació és un manual de referència per als universitaris dels primers cursos de Medicina, Farmàcia, Biologia, veterinària i altres carreres de l'àrea de les ciències de la vida i la salut. La traducció s'emmarca dins el Projecte Scriptorium, de l'IEC.

Assaig Presentació de *Diari d'un forense*, de **Claudia Pujol**, amb **Magda Oranich**. Ateneu Barcelonès. Canuda, 6. 20.00 hores.

Mitjàrd Presentació del llibre *Per les presons de Franco*, de **Tàrio Rubio**. Llibreria Robafaves. Nou, 9. 19.00 h.

MÚSICA

Solitària Concert de música clàssica pel grup **Sonbass** per finançar projectes i activitats de l'associació Educació Universal. Margenat, 66. A les 21.00 hores.

Girona

EXPOSICIONS

La Mercè Actes al centre cultural La Mercè (Pujada de la Mercè, 12).

► **Exposicions** Inauguració (20.00 h) de: *Som aquí, en el més alt, amb els déus*, dels alumnes del taller d'escultura de l'Escola Municipal d'Art, i *Ser*, de **Núria Estrany**.

► **Teatre À Petit Pas** presenta *Amour à mère*. 21.00 hores. De 3 a 5 euros.

Lleida

CINE

Documental Estrena de *The war on drugs (La guerra de les drogues)*, un documental de **Sebastian J. F.** Centre Social de La Caixa. Blondel, 3. Lleida. 10.30 hores.

EXPOSICIONS

Belaguer Obre *La nostra infantesa*, sobre la infància dels anys 40. Sala d'exposicions de l'ajuntament. Plaça Mercadal, 1. De 18.00 a 21.00 h.

Tarragona

CINE

Pintura Projectió d'*El retrato de Dorian Gray*, d'**Albert Lewin**. Antiga. Audiència. Plaça de Pallot, 3. 18.00 h.

MÚSICA

'Binomis' Aquest cicle de joves artistes comença amb l'obra *Mai és tard, de l'art de rebre postals* de **Mil Timbrados**; **Sebastià Jovani**. Centre Social de La Caixa. Cristòfol Colom, 2. 20.00 hores. Entrada: 3 euros.

Blues Concert de **The Walking Stick Man**. Groove Bar, Cardenal Cervantes, 4. 21.00 hores. Gratuït.

Ciència **Xavier Duran** presenta la sisena edició de l'obra *Bioquímica*, de **L. Stryer, J. M. Berg i J. L. Tymoczko**. IEC. Carme, 47. 19.00 h.

Escriptors per la Terra La filosofia d'aquesta xarxa internacional es recull al llibre *Primer encuentro de Escritores por la Tierra: génesis del Manifiesto de Solentiname*, de **Juan Carlos Ruiz** i es presenta a la Casa Amèrica. Còrsega, 299. 19.30 h.

El Corte Inglés Presentacions a: ► **Portal de l'Àngel**. *Mis estaciones*, de **Maria Carmen Corbacho**. Portal de l'Àngel, 19. A les 19.30 hores. ► **Sabadell**. *La memoria perdida dels maquis*, de **Josep Paniello**. Francesc Macià, 58. 19.30 hores.

Fnac Presentacions a: ► **L'illa**. *Dormir amb Winona Ryder*, d'**Edgar Cantero**. Diagonal, 549. A les 19.30 hores. ► **El Triangle**. *Nada*, de **Juanjo Sáez** i **Marc Piñol**. Plaça de Catalunya, 4. A les 20.00 hores.

EL MARMARIC

'LA FAM INJUSTA'
19.30 h. **El primer informe de l'Observatori de la Fam** es titula *La fam injusta*. Avui el presenten a Barcelona **Olivier Longué**, director d'Acció contra la Fam, i la periodista **Eva Peruga**. Llibreria Altair. Gran Via, 616.

diària

Margarida Lladó
Mezzosoprano

20.00

DONES COMPOSITORES I LLISTES DE DEDICACIONS Casa de Cultura Girona

«Vull reivindicar el llegat de les dones compositores»

La mezzosoprano **Margarida Lladó** dictarà avui una conferència, organitzada pel Conservatori Isaac Albéniz de Girona, per exaltar el paper de les dones en la música i la lírica. Reconeguda intèrpret, Lladó treballa com a professora de cant al Conservatori Professional de Música de Manresa.

► **«Per què hi ha tan poques dones compositores al llarg de la història de la música?»**

«Perquè durant molt de temps el paper de la dona en les arts ha sigut minúscul, i perquè és una conseqüència del paper secundari que ha desenvolupat la dona en la societat. A això cal unir el fet que la figura de l'artista ha estat tradicionalment vinculada a un estrat social baix i a una vida bohèmia de dubtosa moralitat.

► **«Però hi ha grans compositores...»**
«Efectivament, hi ha grans noms de la música vocal, des de l'edat mitjana fins a principis del segle

XX. En destaco compositores, com l'alemanya **Hildegard von Bingen** o la francesa **Beatriz comtessa de Dia** (totes dues del segle XII), la italiana **Barbara Strozzi** (s. XVII), o, més recentment, **Fanny Mendelssohn** i **Clara Schumann**.

► **«Elles tenien tanta qualitat com els homes?»**

«Es troben al mateix nivell, el que passa és que han quedat una mica oblidades. Jo vull reivindicar el seu llegat i per això estic preparant un programa de concerts, amb el pianista **Guillem Martí**, en què interpretarem algunes de les seves obres.

► **«Com veu el futur panorama musical català?»**

«Catalunya ha donat grans noms a la lírica, i ara els conservatoris n'estan plens. Seguirem aportant molt al panorama musical internacional. És cert que la societat ha canviat, i els joves busquen resultats a curt termini, i això, en la música, és impossible. **F. COSCULLUELA**

de temporada

CARN XAI
21,90 € x quilo

PER MIGUEL SEN
Al llarg d'aquesta setmana es consolida el preu del pollastre, que ha augmentat un 4%, mentre que les verdures d'hivern es mantenen i la mongeta tendria perona segueix alta, entre sis i set euros el quilo. Una de les opcions interessants que plantegen els mercats actualment consisteix a comprar xai, que baba lleugerament de cotització. La qualitat és alta, tant si es ternasco d'Aragó com si prové de la Manxa.

La part que està més valorada és la costella, que es ven entre els 21 i els 26 euros el quilo, en funció de la parada de venda i del mercat on es vagi a comprar. A les costelles, s'hi repercuteix el cost de les parts més econòmiques, el pit, a 2,50 euros quilo, i el coll, a set euros quilo. L'esquena de fet molt tendra d'1,200 quilos surt al mercat de Santa Caterina a 21,32 euros el quilo. L'opció més rendible és comprar mitja peça, o un quart de xai, que val al voltant dels 11,90 euros el quilo. Una vegada trossejat, es pot cuinar de moltes maneres diferents.

ALS FOCONS
Blanquet de xai

Ingredients per a 4 persones
Un quilo de xai trossejat (el coll i el pit), mitja cabeça d'alls amb pell, una ceba, 200 gr de pastanaga, api, el suc de mitja llimona, un ou, quatre patates, 200 gr de mongeta tendra, un clau d'espècia, una cullerada de farina, oli d'oliva, sal i pebre.

L'elaboració
Es daura el xai en una cassola amb oli d'oliva. Se salpebra, s'hi afegix la farina i es remena. Es cobreix la carn amb aigua, es fa bullir i es desespuma. Paral·lelament, es tallen les pastanagues, es pela la ceba, es deixa sencera i s'hi clava el clau d'olor. S'afegix al guisat, amb l'api i l'all. Es deixa al foc 30 minuts. S'hi afegixen les patates pelades i la mongeta tendra. Un cop cuites les patates, s'hi posa el suc de llimona, i l'ou batut. Es lliga la salsa, es corregeix de sal i pebre. Se serveix calent.

de ciutat

Busqui el nen de l'aigua

El mar va esquitxar el totxo de la ciutat i d'una gota salada en va néixer el nen de l'aigua. Una nena austríaca va intentar beure aigua de la font i només en va sortir una gota. Va aixecar el cap i va veure el nen que la mirava. Potser va ser aquesta la gota de la qual va aparèixer el nen que reposa a la plaça de Tirant lo Blanc. Diumenge, el nen estava gairebé sec, no era ni dolç ni salat. L'aigua escasseja a Barcelona. **CATALINA GAYÀ**

►► A la plaça de Tirant lo Blanc, a la Vila Olímpica.

Publican en catalán la obra 'Bioquímica', un manual de referencia para los estudiantes de Ciencias de la Salud

BARCELONA, 17 Ene. (EUROPA PRESS) –

La Editorial Reverté ha publicado la traducción al catalán del libro 'Bioquímica', de L. Stryer, J.M. Berg y J.L. Tymoczko, un manual de referencia para los universitarios de los primeros cursos de Medicina, Farmacia, Biología, Veterinaria y otras carreras del ámbito de Ciencias de la Vida y de la Salud.

La publicación, que ha partido de la sexta edición de la versión norteamericana, trata en profundidad la química de la vida y presenta un texto de gran calidad científica. Esta edición incluye figuras y esquemas en color, problemas con la solución correspondiente y una serie de recursos complementarios disponibles en Internet.

La traducción de 'Bioquímica' se enmarca dentro del Proyecto Scriptorium del Institut d'Estudis Catalans (IEC), con el apoyo de las fundaciones Alsina i Bofill, Torres Ibern y Congrés de Cultura Catalana. El proyecto ya ha traducido otras cuatro obras de referencia para universitarios.

Els estudiants universitaris de ciències de la vida i la salut disposen d'un manual de referència traduït al català

ACN // 16.01.2008 10.12 h

Barcelona.- L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) acollirà el pròxim 17 de gener, a les set de la tarda, la presentació de la traducció al català de la sisena edició nord-americana de l'obra 'Bioquímica', de L. Stryer, J. M. Berg i J. L. Tymoczko. La publicació és un manual de referència per als universitaris dels primers cursos de medicina, farmàcia, biologia, veterinària i altres carreres de l'àrea de les ciències de la vida i la salut. La traducció s'emmarca dins el Projecte Scriptorium, de l'IEC.

La presentació de l'obra serà a càrrec del periodista Xavier Duran , especialista en informació científica i director de l'espai 'El medi ambient', de TV3. Segons els promotors de la traducció, l'obra, editada per l'Editorial Reverté, 'tracta en profunditat la química de la vida i presenta un text d'una gran qualitat científica i els millors recursos de l'edició'. A més, la sisena edició de 'Bioquímica' inclou figures i esquemes en color, problemes amb la solució corresponent i una sèrie de recursos complementaris disponibles a Internet.

El Projecte Scriptorium, coordinat per l'Institut d'Estudis Catalans amb el suport de les fundacions Alsina i Bofill, Torrens Ibern i Congrés de Cultura Catalana, ja ha traduït quatre obres de referència per a universitaris: 'Física', de P. A. Tipler; 'Calculus' , d'M. Spivak; 'Microbiologia', de J. L. Ingraham i C. A. Ingraham, i 'Anàlisi química quantitativa', de D. C. Harris.